voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 29 juni 2021

Onderwerp	Stand van zaken Doorontwikkeling Gemeentelijk Grondstoffenplan
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder	René de Heer
Informant	P. Wieman/R. Ekhart
Afdeling	Wijk en Beheermanagement
Telefoon	06 53812018
Email	P.Wieman@zwolle.nl
Bijlagen	-

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De stand van zaken betreffende de Doorontwikkeling van het Gemeentelijk Grondstoffenplan.

Inleiding

Op 23 november 2020 heeft u ingestemd met de doorontwikkeling van het Gemeentelijk Grondstoffenplan 2017-2020 (GGP). De doorontwikkeling van het GGP bestaat uit de volgende onderdelen:

1) Aanpassing van de haal- en brengvoorzieningen;
2) Invoering van de activiteitenregeling “Schoon Zwolle” voor verenigingen;
3) Uitwerking van flankerend beleid voor specifieke doelgroepen;
4) Invoering van een financiële prikkel met het systeem “Zwols Belonen”.

Over de onderdelen 1 en 2 hebben we u dit voorjaar geïnformeerd. De aanpassing van de haal- en brengvoorzieningen zijn inmiddels doorgevoerd. De effecten die we zien na 2 maanden zijn positief: we zien een sterke afname van de hoeveelheid grof huishoudelijk restafval en grof tuinafval. We blijven de effecten monitoren. Over de activiteitenregeling Schoon Zwolle zijn goede afspraken gemaakt met de betrokken kerken/scholen/verenigingen. De nieuwe regeling wordt in overleg met de deelnemers ingevoerd per 1 januari 2022, zodat ze voldoende tijd hebben om hun vrijwilligers te mobiliseren. Sinds het raadsbesluit is de voorbereiding en implementatie van de onderdelen 3 en 4 voortvarend gestart, inclusief het faciliteren van inwoners om grondstoffen te scheiden. Het sluitstuk hiervan is de invoering van de financiële prikkel op restafval.

Door portefeuillehouder William Dogger is in de debatronde op 9 november 2020 toegezegd om u halverwege 2021 te informeren over de voortgang en haalbaarheid van de nog door te voeren maatregelen. Met deze informatienota informeren we u daarover.

Kernboodschap

Zwolle zonder afval. Dat is onze ambitie die past in ons streven naar 100 kg restafval per persoon per jaar en naar een circulaire economie in 2050. Met de doorontwikkeling van het GGP is een integraal en samenhangend pakket aan maatregelen vastgesteld. Hiermee willen we die ambitie gaan realiseren en stappen zetten om de financiële effecten van afval- en grondstoffeninzameling van een langjarige oplossing te voorzien. ‘Zwols Belonen’ is een totaalpakket van maatregelen, waaronder de invoering van een financiële prikkel, gecombineerd met flankerend en faciliterend beleid. Bij de uitrol van deze maatregelen hebben wij steeds benadrukt, dat voor draagvlak bij de Zwollenaren zorgvuldigheid belangrijker is dan snelheid: we moeten er klaar voor zijn.

De invoering van het Zwols Belonen is volop van start gegaan. De afgelopen maanden hebben we met onze partners ROVA en GBLT hard gewerkt om verschillende maatregelen voor te bereiden en in te voeren. We hebben daarin mooie stappen gezet waarvan de effecten zichtbaar zijn. Het aanpassen van de haal- en brengservice per 1 april 2021 is daar een goed voorbeeld van. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de behaalde resultaten na 2 maanden.

	April + mei 2019	April + mei 2020	April + mei 2021*
Hoeveelheid grof huishoudelijk afval gebracht naar Milieubrengstation (% betaalde aanbiedingen boven 500 kg)	2.686.195 kg (12%)	2.874.500 kg (11%)	1.519.500 kg (7%)
Aantal keer ophalen grof huishoudelijk afval aan huis	2.895	3.322	1.441
Aantal aangevraagde tuinzakken	4.455	5.470	1.279

* Voorlopige cijfers. Op basis hiervan kunnen nog geen uitspraken worden gedaan over de effecten na 1 jaar.

Met het faciliteren van inwoners om grondstoffen te scheiden zijn we een eind op streek. Goed faciliteren van iedereen is in gang gezet en daar gaan we mee door. Dit geldt ook voor het flankerend beleid. Voor inwoners die beperkt of geen invloed hebben op hun hoeveelheid restafval en voor mensen met een minimum inkomen bereiden we maatregelen voor.

Hoewel de systemen van GBLT en ROVA gereed zijn voor het toepassen van een prijsprikkel, wil het college nog niet tot invoering overgaan. We vinden het nog niet verantwoord en kiezen ervoor om de invoeringsdatum van de financiële prikkel te verplaatsen naar 1 januari 2023. We hebben daarbij de volgende overwegingen:

- Een belangrijk uitgangspunt is dat we, vóór de invoering van de prijsprikkel, alle inwoners willen faciliteren om hun grondstoffen gescheiden aan te bieden (PMD, Oud Papier en GFT/GFE[1]). Het overgrote deel van de stad is inmiddels gefaciliteerd. Een aantal compacte wijken en de Binnenstad moet nog worden gefaciliteerd. Er is in die wijken weinig ruimte om voorzieningen te plaatsen en het vraagt veel maatwerk. De situatie daar is complex en dit kost tijd. De verwachting is dat niet eerder dan in het derde kwartaal van 2022 alle wijken zijn gefaciliteerd.
- De ervaring is dat zorgvuldigheid en het stapsgewijs doorvoeren van veranderingen voor de gebruikers essentieel is voor het draagvlak en het uiteindelijke effect van de maatregelen. Te veel veranderingen tegelijk of kort op elkaar en veel verschillende boodschappen tegelijk leiden tot onduidelijkheid, verwarring en weerstand. Een geleidelijke invoering van maatregelen, waarbij gewenning belangrijk is, is noodzakelijk voor een succesvolle invoering van de prijsprikkel van Zwols Belonen.
- Met flankerend beleid komen we inwoners tegemoet, die geconfronteerd worden met extra kosten door hun afval, waarop ze beperkt of geen invloed hebben. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de invoering van de prijsprikkel van Zwols Belonen. De zorgvuldige uitwerking en voorbereiding van het flankerend beleid voor bijvoorbeeld huishoudens met luiers of incontinentiemateriaal vraagt meer tijd dan verwacht en is naar verwachting niet eerder dan in het tweede kwartaal van 2022 gereed.

Consequenties

We zijn gestart met Zwols Belonen. We zijn er nog niet helemaal en zien het doorvoeren van de financiële prikkel als het sluitstuk van de invoering. Hierin komen we de inwoners tegemoet. We kiezen ervoor om alle inwoners eerst goed te faciliteren en de tijd te geven om hieraan te wennen en hun gedrag aan te passen. Dit gaan we in 2022 al wel terugzien in een toename van de hoeveelheid

[1] Normaal spreken we over GFT: Groente, Fruit en Tuinafval. Bij hoogbouw is geen sprak van een tuin en wordt gesproken GFE (Groente, Fruit en Etensresten).

gescheiden grondstoffen en een afname van de hoeveelheid restafval. We hebben onderzocht of we (een deel van de) inwoners (bijvoorbeeld in één wijk) in 2022 al kunnen laten zien wat het financiële effect is van afvalscheiding. Dit is helaas niet mogelijk vanwege zorgvuldigheid, het past niet bij eerder vastgestelde uitgangspunten en ook technisch gezien is dit niet mogelijk.
Het verplaatsen van de invoeringsdatum van de prijsprikkel biedt ons daarnaast de mogelijkheid om inwoners zorgvuldig te informeren en de communicatie op maat te maken voor specifieke doelgroepen en buurten. Hierdoor weet men tijdig wat het nieuwe systeem voor hen betekent. Vanaf 1 januari 2023 is de financiële prikkel van Zwols Belonen ingevoerd.

Het later invoeren van de prijsprikkel van Zwols Belonen, betekent dat het grootste effect op de reductie van de hoeveelheid restafval een jaar later wordt gerealiseerd dan voorzien. Ook de positieve financiële effecten worden een jaar later pas volledig gerealiseerd. We kiezen echter voor zorgvuldigheid en draagvlak boven snelheid. De stad kan hierdoor nog beter worden voorbereid op de veranderingen én de maatregelen kunnen op hetzelfde moment voor alle inwoners worden ingevoerd. Door meer draagvlak, wordt het maatschappelijk effect naar verwachting ook groter. We zien dat in gemeenten die te snel te veel veranderingen ineens doorvoeren, het draagvlak onder druk komt te staan.

Financiën
Het verplaatsen van de prijsprikkel van Zwols Belonen heeft een aantal incidentele financiële gevolgen:
- Doordat het grootste effect op de reductie van restafval wordt vertraagd, wordt een deel van de daling van de verwerkingskosten voor deze stroom naar verwachting een jaar later gerealiseerd.
- Een langere voorbereiding betekent meer plankosten.

Per saldo verwachten we hierdoor eenmalig een extra kostenpost van circa € 500.000.

Daarnaast krijgen we met het uitwerken van de plannen van de doorontwikkeling van het GGP ook een steeds beter beeld van de totale kosten en opbrengsten van de uitvoering van de verschillende maatregelen, zoals de maatregelen om inwoners te faciliteren in het scheiden van grondstoffen en de voorgenomen flankerende maatregelen. Dit geeft samen met een tegenvallende autonome kostenontwikkeling als gevolg van stijgende verbrandingsbelasting, btw-effecten en andere nieuwe heffingen een substantieel negatiever beeld dan vorig jaar was begroot. Bij het najaarsmoment informeren we u over de geactualiseerde meerjarenraming, inclusief de beheersmaatregelen om de meerkosten te beperken en een voorstel ter dekking van de extra kosten.

Communicatie
De communicatie over het GGP bestaat uit verschillende trajecten die passen bij de deelprojecten voor flankerend beleid en faciliteren van inwoners. Hiervoor worden samen met ROVA afzonderlijke communicatieplannen gemaakt, die in samenhang bijdragen aan de ambitie van Zwolle zonder afval en de route naar een circulaire stad.
Zo krijgen inwoners van de compacte buurten en bij de hoogbouw praktische informatie over het gebruik van hun nieuwe voorzieningen, uitleg over de verschillende afvalstromen en welk type afval waar in hoort. Hiermee bieden we ze handelingsperspectief om de verschillende afvalstromen goed te kunnen scheiden en daar ook vast aan te wennen, zodat ze bij de invoering van het tarief van Zwols belonen in staat zijn een kleine hoeveelheid restafval over te houden.

Voor het invoeren van de prijsprikkel willen we inwoners via verschillende kanalen (social media, website, ROVA app en andere communicatiemiddelen) meenemen in het doel van Zwols Belonen. Ook

willen we inwoners voorbereiden op de effecten van het tarief op restafval en suggesties geven op welke manier ze beter hun afval kunnen scheiden, welke mogelijkheden daarvoor in hun buurt beschikbaar zijn en welke maatregelen er worden genomen voor inwoners die door levensomstandigheden onbedoeld te maken hebben met extra afval zoals incontinentiemateriaal.

Vervolg

Bij het najaarsmoment informeren we u nader over de voortgang van de invoering van Zwols Belonen, de planning en realisatie van het faciliterend en flankerend beleid en de geactualiseerde financiële meerjarenraming. We presenteren u een plan waarin de verschillende stappen staan beschreven voor de invoering van de financiële prikkel op restafval per 1 januari 2023. Tevens geven we u aan hoe de communicatiecampagne over Zwols Belonen eruit zal komen te zien.

In de tussentijd gaan we door met de uitvoering van de overige maatregelen van (de doorontwikkeling van het GGP):

- Dit gaan inwoners merken doordat we bijvoorbeeld van de huishoudens met een minicontainer voor restafval de container gaan chipperen. Ook achter de schermen zijn we bezig om de ICT systemen daar waar nodig aan te passen.
- We starten binnenkort met een pilot voor de inzameling van GFE (groente, fruit en etensresten) in de Binnenstad.
- We bereiden de implementatie van de Activiteitenregeling Schoon Zwolle voor kerken/scholen/verenigingen voor. De regeling treedt per 1januari 2022 inwerking. U heeft hiervoor een separaat voorstel ontvangen. De nieuwe regeling gaat dan naar verwachting ‘open’ na de zomer, zodat partijen hun activiteitenplan kunnen indienen voor 1 oktober aanstaande.

Openbaarheid

Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom